

Feedwedge die rekening houdt met bijvoeren, kan weiden vergemakkelijken

Wei onder vergrootglas

Mestwetgeving en de wens voor biodiversiteit dwingen 'out of the box' naar het grasland te kijken. Daarom werd tijdens de innovatiedag 'Blik op de wei' in Zegveld aandacht geschonken aan het wortelstelsel en kruiden. Maar er waren ook praktische handreikingen voor succesvol beweiden.

tekst **Florus Pellikaan**

Frank Lenssinck:
'Op kruiden is
nooit veredeld,
daar zijn best
mogelijkheden'

Bert Philipsen:
'Gras groeit uit
gras, te vroeg
inscharen is een
verliespost'

Wim Honkoop:
'Geen volging
zijn van het weer,
maar grastekorten
aan zien komen'

'Het is drinkbaar, maar niet lekker', waarschuwde Frank Lenssinck van het Veenweiden Innovatiecentrum bij de toast met gras-sap. De heildronk op een goed gras- en weideseizoen was het startschot voor de innovatiedag 'Blik op de wei'.

Met een nog wat weëë smaak in de mond werden de aanwezigen in Zegveld bijgepraat over nieuwe onderzoeken en ontwikkelingen. 'Er wordt in de veevoeding altijd gesproken over synchronisatie van het aanbod van energie en eiwit, maar een koe lijkt dat prima te kunnen compenseren. Komend jaar gaan we proefdraaien met 's nachts

heel weinig eiwit voeren op stal, zodat de koeien overdag meer eiwit in de wei kunnen opnemen én benutten', zegt Lenssinck, die daarmee een in-kijkje geeft in de onderzoeksagenda voor komend seizoen.

Verschil in wortelmassa

Meer aandacht zal er ook zijn voor het belang van het wortelstelsel van gras. 'Jarenlang ging iedereen ervan uit dat de ondergrondse massa één op één gelieerd is aan de hoeveelheid gras die bovengronds groeit, maar dit blijkt niet zo te zijn. Er is spreiding in de hoeveelheid wortels tussen grassoorten en grasrasen.' Dat stelde Wim Hon-

koop, adviseur bij PPP Agro Advies, bij een kleine proef in Zegveld. 'Een flink wortelstelsel is van belang voor de draagkracht, de droogteresistentie en het opnemen en vasthouden van nutriënten. In de huidige discussie van mineralenefficiëntie is dat dus actueel.' Volgens Honkoop zijn ook veredelaars inmiddels bezig met het in beeld brengen van de betekenis van de hoeveelheid wortels.

In het kader van onder andere diepere beworteling genieten ook kruiden in grasland meer aandacht. 'Ze wortelen dieper dan gras, dus ze kunnen van toegevoegde waarde

zijn bij het vastleggen van extra mineralen. Ook helpen ze bij droogte om de productie te stabiliseren en kan bijvoorbeeld klaver mogelijk een rol spelen bij methaanemissie', stelt Jan Paul Wagenaar van het Louis Bolk Instituut.

De aandacht voor kruiden komt ook voort uit het doel van de zuivelketen om te streven naar meer biodiversiteit. 'Sommige kruiden zijn best geschikt om te zorgen voor meer biodiversiteit zonder dat ze de opbrengst negatief beïnvloeden', vulde Lenssinck aan. 'Bovendien is er nooit veredeld op kruiden, dus daar zijn wel mogelijkheden.'

De specialisten waren het erover eens dat kruiden pas bij een aandeel van 20 procent de vaak genoemde positieve invloed hebben op de diergezondheid. 'Maar uit cijfers van twintig melkveebedrijven in Nederland blijkt wel dat een hoge biodiversiteit verbonden is aan een lage dierdagdosering met antibiotica', stelde Wagenaar.

Inscharen bij derde blad

Ook vanuit de zaal kwamen er ervaringen met kruiden in de vorm van een saladebuffet. 'Zonder kunstmest kunnen we daarmee toch een prima productie behalen en een kruid als de smalle weegbree is erg smakelijk. Kruiden zorgen voor biodiversiteit op en onder het grasland.'

Over de opname van kruiden door koeien liepen de meningen nog wel uiteen. Dierenarts Aart de Zeeuw haalde een onderzoek uit Texas aan waaruit bleek dat koeien bij keuzevrijheid 69 procent gras opnemen, 7 procent kruiden en 9 procent struiken en bomen. Bert Philipsen, onderzoeker bij Wageningen UR, kon het gebruik van kruiden in gras-

mengsels ook vanuit Nieuw-Zeeland bevestigen. Hij was net terug van een zevenweekse kennisuitwisselingsreis en zag smalle weegbree en cichorei met name op droogtegevoelige gronden succesvol zijn.

Philipsen wees de aanwezigen ook op het ideale inschaar-moment. 'De maximale opbrengst haal je bij inscharen tussen bladstadium 2,5 en 3. Ook in Nieuw-Zeeland groeit gras uit gras en is vroeg inscharen een verliespost. Maar wanneer het vierde blad begint te groeien, sterft het eerste af en dat komt de smake-lijkheid niet ten goede.' Op de vraag hoeveel kilogram droge stof er bij het derde bladstadium staat, gaf Philipsen aan dat dit zo'n 1500 tot 1700 kilogram droge stof is, te bepalen met de grashoogtemeter.

Beweiden meer plannen

Met het benoemen van het hulpmiddel grashoogtemeter sloeg Philipsen de brug naar het onderwerp graslandlogistiek. 'Om vers gras tijdens beweiding goed te benutten moet je scherp plannen. Je moet geen volgeling zijn van het weer, maar grastekorten en -overschotten aan zien komen. Meten met een grashoogtemeter is hiervoor eigenlijk onmisbaar', stelde Honkoop.

Hij adviseerde ook een beweidingsstelsel te kiezen en daar consequent in te zijn. 'Om daarbij te ondersteunen zijn we bezig met een op Nederlandse omstandigheden gebaseerde feedwedge die rekening houdt met bijvoeren. Het resultaat moet zijn een lijstje waarop staat waar je als veehouder de komende tien dagen moet weiden, maar ook of er een perceel gemist kan worden voor maaien.'

De deskundigen waren het erover eens dat sensoren een sterke bijdrage gaan leveren. Philipsen: 'Grasopname en grasgroei zijn binnenkort te voorspellen met sensoren en dat gaat helpen bij het vakmanschap van het weiden.' |

Hans van der Meer, fotograaf:

'Je kijkt naar een koe in de wei, maar je realiseert je vaak niet dat daar een heel verhaal achter zit. Waarom loopt die koe daar? Is het een vlees- of een melkkoe? Je weet zo veel niet.' (dV)

Geart Benedictus, dierenarts en bestuurder:

'De vleeskalversector knaagt aan het imago van de melkveehouderij.' (Mv)

Harm van der Ploeg, directeur Fullwood Nederland:

'Onze focus ligt op vlot en volledig leegmelken van koeien en geiten. Dat is de essentie van melken en daar zijn we goed in. Als je dat goed voor elkaar hebt, tackel je ook allerlei andere problemen.' (Bv)

Karst Breeuwisma, melkveehouder te Oldeboorn:

'Kruisingen met mrij op de holsteins doen het bij ons erg goed. Wij hebben daar meer vertrouwen in dan in de buitenlandse rassen montbéliarde en fleckvieh. De mrij heeft zich onder Nederlandse omstandigheden bewezen en de cijfers zijn betrouwbaar.' (Mv)

Mac van Dinther, culinair journalist:

'De boer is verplicht zijn klanten erop te wijzen dat de verse melk vóór consumptie gekookt moet worden – wat de meesten onmiddellijk laten volgen door het advies dat vooral niet te doen. Want dat is zonde van de smaak en het goede dat rauwe melk te bieden heeft.' (dV)

Dirk Bruins, bestuurder LTO-vakgroep melkveehouderij:

'Ik denk dat veel vooral jonge boeren beseffen dat de invoering van fosfaatrechten een markeringspunt is. Een moment net als de melkquotering, al wil ik niet zeggen dat dit net zo lang gaat duren. De sector ziet er over twee jaar heel anders uit dan nu.' (NO)

Hannah Hoekstra, filmactrice:

'Ik eet zelf niet veel vlees, maar af en toe vind ik het zo lekker. En dan beseffen: er ligt een dood dier. Dat is onder anderen voor mij gestorven. Daar ben ik heel dankbaar voor. Daar mag je best even bij stilstaan en denken: dankjewel koe.' (Ev)

André Mulder, eigenaar Raw Milk Company te De Lutte:

'Moeder Natuur heeft melk bedoeld om zo te drinken, niet om te homogeniseren, steriliseren en pasteuriseren.' (dV)

Gerrit Holmer, melkveehouder te Laren:

'De productie ligt al tien jaar op ruim 10.000 kg melk. Voorheen moesten we die productie eerder drukken, maar na het afschaffen van het quotum zijn we driemaal daags gaan melken en is de productie zo'n 18 procent gestegen.' (Hj)

Beant Dijkstra, melkveehouder te Warns:

'Ik ben een grasfan. De koeien doen het goed op gras. Het ritme van weiden, maaien, weiden, maaien houd ik zolang mogelijk vol. Liefst tot de jaarwisseling, maar bij vertrapping gaan ze naar binnen.' (Vp)

Kor Oldenbroek, onderzoeker Wageningen UR:

'Het aantal veehouders dat holsteins kruist, neemt in verschillende landen toe, in Nederland ook met oude Nederlandse rassen als mrij en blaarkop. Het feit dat dit doorzet toont aan dat er winst te behalen valt in fitnesskenmerken door te kruisen. Want veehouders weten maar al te goed dat een tekort aan fitness hen veel arbeid en geld kost.' (Mv)

Jan Wouters, voormalig hoogleraar zuivelkunde in Wageningen:

'Het risico op infectie bestaat, maar het is de laatste jaren door betere hygiëne op melkveebedrijven niet zo heel groot. Ik zou het drinken van rauwe melk niet gevaarlijk noemen.' (dV)

Jan Schilder, aAa-analist:

'Het is niet alleen de inteelt die problemen geeft, maar ook het gebruik van almaar jongere dieren al stiermoeder en stiervader. Beide hebben vaak nog niets bewezen. Misschien is het tijd voor een geduldindex, want veehouders hebben geen haast in de fokkerij. Die willen betrouwbaarheid.' (Mv)

Remco Campert, schrijver en dichter:

'Op straat lopen zal niemand als bijzonder voorkomen. Omdat ik graag associeer, denk eens na over de koe. Zie haar voor u, dat brave dier, meerennend langs de landweg, haar lieve hoofd boven prikkeldraad. Op straat zullen we haar dagelijks niet tegenkomen.' (Ev)

Bronnen: De Volkskrant (dV), Melkvee (Mv), Boerderij vandaag (Bv), Nieuwe Oogst (NO), Elsevier (Ev), Heemskerk jaarnaal (Hj) en Veldpost (Vp)